

**MAKTABGACHA TA'LIMDA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING NAZARIY -
METODOLOGIK ASOSLARI****Mamasodiqova Xusnida***Andijon davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim fakulteti**1-bosqich magistranti***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 14.01.2026**Revised: 15.01.2026**Accepted: 16.01.2026***KALIT SO'ZLAR:***maktabgacha ta'lim,
ta'lim sifati, pedagogik
metodologiya,
innovatsion metodlar,
bolalarning rivojlanishi,
baholash tizimi,
pedagogik malaka**Maktabgacha ta'limda ta'lim sifatini oshirish
bugungi kunda dolzarb masalalardan biridir. Ushbu
maqolada ta'lim sifatining nazariy va metodologik
asoslari, shuningdek, maktabgacha ta'lim
muassasalarida sifatni ta'minlashning samarali
usullari tahlil qilinadi. Mazkur tadqiqotda
pedagogik yondashuvlar, ta'lim jarayonini tashkil
etishning innovatsion metodlari, baholash tizimlari
va bolalarning rivojlanishini monitoring qilish
mexanizmlari o'rganiladi. Shuningdek, ta'lim sifatini
oshirishda pedagoglarning malakasi, ota-onalar
bilan hamkorlik va resurslardan samarali
foydalanishning ahamiyati ko'rsatib o'tiladi*

Maktabgacha ta'lim bosqichi bolaning hayotidagi eng muhim rivojlanish davri bo'lib, uning ta'lim sifati bolalarning fikrlash, ijtimoiy moslashuv va kelajakdagi akademik muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bugungi ilmiy hamda amaliy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sifatli maktabgacha ta'lim bolalarning kognitiv, psixomotor va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantiradi, ularni maktabga tayyorlaydi hamda mustaqil fikrlashni mustahkamlaydi.

O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyevning qarorlari asosida sohada keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, 2024–2025 yillarda qabul qilingan qarorlar

doirasida maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilangan[1]. Unga ko'ra, 162 ta yangi davlat maktabgacha ta'lim muassasalari barpo etilishi, 100 ta xususiy va 1 000 ta oilaviy bog'cha ochilishi rejalashtirilgan, bu orqali 2025 yilda maktabgacha ta'lim bilan qamrab olish ko'rsatkichini 78 % gacha yetkazish maqsad qilinmoqda. Shu bilan birga, davlat maktabgacha ta'limida metodik jarayonlarni takomillashtirish maqsadida "Metodik mahorat soati" va "Metodik mahorat kuni" kabi o'quv uchrashuvlari joriy etilmoqda, bu esa tarbiyachilar va pedagoglarning kasbiy malakasini oshirishga xizmat qiladi.

Davlat yondashuvi bilan birga xalqaro tashkilotlar ham maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga faol hissa qo'shmoqda. UNICEF va Islom Taraqqiyot Banki bilan hamkorlikda tashkil etilayotgan Hududiy Pedagogik Mahorat Markazlari maktabgacha ta'lim pedagoglari uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar bo'yicha ham nazariy, ham amaliy tayyorgarlikni ta'minlamoqda. 2025 yil holatiga ko'ra shu markazlar orqali 6,500 dan ortiq pedagog va menejerlar yangi o'quv dasturlaridan foydalangan, taxminan 170 ming ta xodim bu loyihadan foyda ko'rmoqda[2].

Nazariy nuqtayi nazardan, maktabgacha ta'lim sifatini oshirish pedagogika, psixologiya va ta'lim metodologiyasi fanlari orqali tizimli asosda o'rganiladi. Bu jarayonda innovatsion pedagogik texnologiyalar, baholash va monitoring tizimlari, shuningdek, oilalar bilan hamkorlik mexanizmlari muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tadqiqotda maktabgacha ta'limda ta'lim sifatini oshirishning nazariy-metodologik asoslari, istiqbolli pedagogik yondashuvlar hamda amaliy tavsiyalar tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi — sifatni oshirish bo'yicha samarali metodik vositalarni aniqlash va ularni amaliyotga tatbiq etishning ilmiy asosini yaratishdir.

Maktabgacha ta'limda ta'lim sifatini oshirish bugungi kunda eng dolzarb masalalardan biridir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim sifatini oshirish nafaqat pedagoglarning malakasiga, balki innovatsion yondashuvlar, monitoring tizimlari va ota-ona bilan hamkorlikka ham bog'liqdir.

Ismoilov (2022) o'z tadqiqotida maktabgacha ta'limda innovatsion pedagogik yondashuvlarning ahamiyatini batafsil tahlil qiladi[3]. Muallif ta'kidlaganidek, interaktiv o'quv texnologiyalari, faol o'quv mashg'ulotlari va bolalar bilan individual ishlash maktabgacha ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Shuningdek, pedagoglarning metodik malakasini oshirish va ota-ona bilan samarali hamkorlik qilish maktabgacha ta'lim jarayonini sifatli tashkil etishning muhim shartlaridan biridir.

Shuningdek, Abdullayeva (2021) maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini baholash va monitoring tizimlarining rolini o'rganadi[4]. Tadqiqot natijalariga ko'ra, bolalarning rivojlanishini kuzatish va individual rivojlanish xaritalari orqali monitoring qilish sifatni oshirishda asosiy vosita hisoblanadi. Pedagoglarning muntazam kasbiy rivojlanishi va zamonaviy baholash usullaridan foydalanish ham ta'lim sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Ushbu ikki manbaning tahlili shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim sifatini oshirishning samarali strategiyasi nazariy va metodologik jihatlarni birlashtirishga asoslanadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar, monitoring tizimlari, pedagog malakasi va ota-ona bilan hamkorlik orqali ta'lim sifati sezilarli darajada yaxshilanishi mumkin. Shu tariqa, Ismoilov va Abdullayeva tadqiqotlari maktabgacha ta'limda sifatni oshirish bo'yicha ilmiy asoslarni mustahkamlaydi va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishda muhim manba hisoblanadi.

Maktabgacha ta'limda sifatni oshirish jarayoni bir nechta asosiy komponentlardan iborat: pedagoglarning malakasi, ta'lim metodologiyasi, monitoring va baholash tizimi hamda ota-ona bilan samarali hamkorlik. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ushbu omillar birgalikda ishlaganda bolalarning rivojlanish darajasi sezilarli darajada oshadi.

Ismoilov (2022) tahliliga ko'ra, interaktiv o'quv texnologiyalarini qo'llash va individual yondashuv bolalarning diqqatini jamlash va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi¹. Masalan, Toshkent shahridagi 5 ta maktabgacha ta'lim muassasasida amalga oshirilgan tajribada pedagoglar interaktiv o'yinlar, multimediali materiallar va rol o'yinlarini qo'llash orqali bolalarning matematik va til ko'nikmalarini 25–30% ga oshirishga muvaffaq bo'lishgan[5]

Abdullayeva (2021) natijalariga ko'ra, individual rivojlanish xaritalari va muntazam baholash tizimi bolalarning o'quv yutuqlarini kuzatishda samarali vosita hisoblanadi. Masalan, Samarqand viloyatidagi 3 ta bog'chada bolalar rivojlanishini 6 oy davomida kuzatish natijasida pedagoglar har bir bolaning qobiliyatiga moslashtirilgan mashg'ulotlar tashkil qilib, maktabga tayyorgarlik darajasini 20% ga oshirishga erishgan.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ota-onalar bilan muntazam uchrashuvlar, maslahatlar va uy vazifalarini birgalikda ishlab chiqish bolalarning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Masalan, Farg'ona shahridagi tajribada ota-onalar bilan hamkorlikdagi loyiha natijasida bolalarning guruh ichidagi muloqot ko'nikmalari va ijodiy faoliyati 15–18% ga oshgan.

Natijalar:

- Innovatsion pedagogik yondashuvlar bolalarning diqqat va intellektual ko'nikmalarini 20–30% ga oshiradi.
- Monitoring va baholash tizimi bolalarning individual rivojlanish darajasini aniqlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.
- Ota-onalar bilan hamkorlik ta'lim jarayonini mustahkamlash va bolalarning ijtimoiy hamda ma'naviy rivojlanishini rag'batlantiradi.

Shu tahlillar asosida xulosa qilsa bo'ladi: maktabgacha ta'limda sifatni oshirishning samarali usuli pedagog malakasini oshirish, innovatsion metodlardan foydalanish, individual monitoring va ota-ona bilan hamkorlikni birlashtirishdan iborat. Ushbu komponentlar birgalikda ishlaganda bolalarning bilim, ko'nikma va ijtimoiy rivojlanish darajasi sezilarli darajada yaxshilanadi.

Maktabgacha ta'limda ta'lim sifatini oshirish – bolalarning kognitiv, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishini ta'minlashning asosiy omili hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sifatli ta'limni tashkil etish bir nechta muhim komponentlarga bog'liq: pedagoglarning malakasi va innovatsion pedagogik yondashuvlar, monitoring va baholash tizimi, shuningdek, ota-ona bilan samarali hamkorlik.

Tahlillar va amaliy misollar shuni ko'rsatdiki:

- Interaktiv o'quv texnologiyalari va individual yondashuv bolalarning diqqatini jamlash, intellektual va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali.
- Monitoring va baholash tizimi bolalarning individual rivojlanishini aniqlash, ularni rivojlantirish bo'yicha amaliy chora-tadbirlarni ishlab chiqishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.
- Ota-ona bilan hamkorlik esa bolalarning ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishini rag'batlantiradi va ta'lim jarayonini mustahkamlaydi.

Shu asosda, maktabgacha ta'lim sifatini oshirishning samarali usullari pedagogik malakani oshirish, innovatsion metodlarni tatbiq etish, individual monitoring va ota-ona bilan hamkorlikni birlashtirishdan iborat bo'lib, ular birgalikda bolalarning bilim va ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilashga yordam beradi. Ushbu yondashuvlar nafaqat bolalarning akademik muvaffaqiyatini oshiradi, balki ularning psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Adabiyotlar

1. Ismoilov, A. (2022). Maktabgacha ta'lim sifatini oshirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari. Tashkent: Fan va Texnologiya.
2. Abdullayeva, M. (2021). Ta'lim sifatini baholash va monitoring tizimlari maktabgacha ta'lim muassasalarida. Tashkent: O'zbekiston Pedagogika Universiteti Nashriyoti.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5345-sonli qarori. (2021). Maktabgacha ta'lim muassasalarida sifatni oshirish chora-tadbirlari. Tashkent.
4. UNICEF. (2025). Advancing Quality Preschool Education Reform in Uzbekistan through Regional Pedagogical Centers. Tashkent: UNICEF Uzbekistan.

